Halk Edebiyatı İlahi - Nefes - Koşma - Mâni - Türkü

1. I

Dedim inci nedir dedi dişimdir
Dedim kalem nedir dedi kaşımdır
Dedim on beş nedir dedi yaşımdır
Dedim daha var mı söyledi yok yok

II

Köroğlu'yum medhim merde yiğide
Koç yiğit değişmez cengi düğüne
Sere serpe gider düşman önüne
Ölümü karşılar meydan içinde

Aşağıdakilerden hangisi numaralanmış bu parçaların ortak özelliklerinden biri değildir?

A) Ölçüleri
B) Gelenekleri
C) Nazım türleri
D) Nazım birimleri
E) Nazım biçimleri

2. Şunda bir dilberin sallanışında
Serviye benzettim dallar içinde
Derya kenarında ırmak yüzünde
Turnaya benzettim göller içinde

Bu parçadaki teşbihin benzetilen ögeleri aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

A) dilber - servi
B) göl - dal
C) derya - ırmak
D) dilber - turna
E) servi - turna

3. İki elim gitmez oldu yüzümden
Ah ettikçe yaşlar gelir gözümden
Kusurumu gördüm kendi özümden
Bir dost bulamadım gün akşam oldu

Bu parça ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Anlaşılır bir dil kullanılmıştır.
B) Hece ölçüsüyle söylenmiştir.
C) Redif ve kafiye birlikte kullanılmıştır.
D) Kafiye düzeni çapraz kafiye şeklindedir.
E) Halk şiiri geleneğinin etkisi görülmektedir.

4. Sözün bilmez bazı nadan elinden
Erkân ağlar usul ağlar yol ağlar
Bülbülün feryadı gonca gülünden
Gülşen ağlar bülbül ağlar gül ağlar

Bu parçada aşağıdaki söz sanatlarından hangisi vardır?

A) Teşbih - tezat
B) Teşhis - tenasüp
D) Tecahülüarif - telmih
C) Hüsnütalil - mübalağa
E) Tekrir - mecazımürsel

5. Yüce dağ yeşil çimen yol olsa
Acem bahçeleri gonca gül olsa
Saçı sırma gül dudağı bal olsa
Gönül istemezse dile daş gelir.

Bu dörtlükte altı çizili söz grubunda görülen edebî sanat aşağıdakilerden hangisinde doğru açıklanmıştır?

A) Anlamca birbiriyle ilgili kelimeler bir arada kullanılmıştır.
B) İnsan dışındaki bir varlığa, insana ait bir özellik verilmiştir.
C) Aynı varlığa ait birbirine zıt kavramlar, bir arada kullanılmıştır.
D) Bir olayın gerçek sebebi, farklı ve güzel bir nedene bağlanmıştır.
E) Birbiriyle ilgili iki şeyden zayıf olan, kuvvetli olana benzetilmiştir.

6. Sefil sümbül boyun eğmiş bakıyor
Sarı çiçek amber olmuş kokuyor
Senin ruyin kadin beni yakıyor
Al giyinip feslendin mi yaylalar

Bu parçanın teması aşağıdakilerden hangisidir?

A) Doğanın güzelliği
B) Yalnızlık korkusu
C) Esaretin zorluğu
D) Memleket özlemi
E) Sevgilinin vefasızlığı

7. Şiirlerinin en temel vasıfları sadelik, yalınlık ve sehlimümteni söyleyişlerdir. Onu ölümsüz kılan şey, hiç şüphe yok ki dili, gönlü ve sevgisidir. Hep "Sevelim, sevilelim." dedi. Mevlana, "Ne olursan gel!" diyordu. Hacı Bektaş Veli ise "Gelin canlar, bir olalım!" diyordu. O da bu yolu takip etti.

"Ben yürürüm yane yane
Aşk boyadı beni kane
Ne akilem ne divane
Gel gör beni aşk neyledi" diye başlayan ilahisi meşhurdur.

Bu parçada sözü edilen sanatkâr aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yunus Emre
B) Kaygusuz Abdal
C) Süleyman Çelebi
D) Hoca Ahmet Yesevi
E) Pir Sultan Abdal

8. **Aşağıdaki dörtlüklerden hangisinin türü yay ayraç içinde yanlış verilmiştir?**

A) Eğer girer isen Hakk'ın yoluna
Âşık isen bakma sağ u soluna
Devlet kuşu şâyet konar koluna
Kulluğa bel bağla, sultan bulunur (Nefes)

B) Bülbülüm altın kafeste
Öter aheste aheste
Ötme bülbül yârim hasta
Ah neyleyim şu gönlüme
Hasret kaldım sevdiğime (Türkü)

C) Dünyayı gezdim dolaştım
Ayrılık gibi derd olmaz
Tatlı canımdan usandım
Ayrılık gibi derd olmaz (Koşma)

D) Şol cennetin ırmakları
Akar Allah deyü deyü
Çıkmış İslam bülbülleri
Öter Allah deyü deyü (İlahi)

E) Saçımda siyahım var
Bülbül gibi âhım var
Göz gördü gönül sevdi
Benim ne günahım var (Mâni)

9. Allah'ı övmek ve ona yalvarmak için söylenen şiirlere <u>ilahi</u> (I) adı verilmektedir. Bu şiirlerde ağırlıklı olarak Allah'ın birliği, azamet ve kudreti, ona dair sevgi dile getirilir. Hem aruz hem de hece ile yazılan örnekleri bulunmaktadır. İlahiler tarikatlara göre farklı isimlerle adlandırılır. Bunlara Mevlevi tekkelerinde "<u>ayin</u>" (II), Gülşeni tekkelerinde "<u>tapuğ</u>" (III), Alevi-Bektaşi tekkelerinde "<u>durak</u>" (IV) adı verilir. Çoğunlukla Halveti tekkelerinde okunan ilahiler ise "<u>nefes</u>" (V) terimiyle ifade edilir. Yunus Emre'ye ait

"Ey padişah-ı Lemyezel
Zat-ı ebed, hayy-ı ezel
Ey lutfu bol, kahrı güzel
Kahrın da hoş, lütfun da hoş" dörtlüğü bu türe güzel bir örnektir.

Bu parçada altı çizili sözcüklerden hangileri yer değiştirdiğinde parçadaki bilgi yanlışı düzeltilmiş olur?

A) I ve II.
B) I ve III.
C) II ve III.
D) III ve IV.
E) IV ve V.

10. Dile yâr
Gör bir âfet dile yâr
Ben sana vurulmuşum
Ne istersen dile yâr
Öldür beni yaşatma
Verme beni dile yâr

Bu mâninin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

A) Aşk
B) Ölüm
C) Ayrılık
D) Buluşma
E) Gurbet

11. Kervanlar işlemez illerde kaldım
Garip Mecnun gibi çöllerde kaldım
Ne acap şiddetli yollarda kaldım
Dört yanım işlemez kar oldu gitti

Bu parçada kullanılan kafiyenin türü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yarım
B) Tam
C) Zengin
D) Tunç
E) Cinaslı

